List 9. **NOVICE** Tečaj LVIII.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol teta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 2. marcija 1900.

Politični oddelek.

Körberjev program.

V otvoritveni seji poslanske zbornice je ministrski predsednik dr. Ernest plem. Körber v daljšem govoru razvil svoj program. Pridržujoč si, da o tem programu — čigar gospodarski del nam močno ugaja, politični pa nič preveč — izpregovorimo, ko bode končana debata o njem, zdi se nam umestno, da podamo okrajšan prevod te velevažne vladne enuncijacije. Ministrski predsednik je govoril tako le:

Čast mi je, da od Nj. apostolskega Veličanstva poklicano vlado visoki zbornici predstavim, ob enem pa porabim priliko, da označim naše stališče nasprotni ljudskim zastopnikom. Čim hujši so bili viharji v tej visoki zbornici, kateri naj bi izginili iz spomina, tem nujnejše je, da skrbimo za pravo in veljavo poslanske zbornice. Vlada rada brani veljavo in pravice visoke zbornice, a istotako zahteva priznanja zase, da ima resne politične namene. Zato najprvo izražam upanje, naj bi na dragoceni podlagi mejsebojnega zaupanja med vlado in ljudskimi zastopniki vspevale važne obravnave, ki čakajo zakonite rešitve.

Vlada ni strankarska vlada. Akoravno je morda ta ali oni član vlade bližje temu ali onemu narodu, vendar ni prazna beseda, ako trdim, da vlada ne pripada nobeni stranki. Velike stranke visoke zbornice so večinoma narodne; vlada, ki bi se izključno naslanjala na to ali na ono stranko, vzbudila bi pri drugi nezaupanje. Obračamo se pa na objektivnost vseh strank, ker Avstrija ni enotno narodna država. V tej državi bivajoči narodi se morajo zjediniti in, Bog daj, da bi se to kmalu zgodilo.

Največja skrb sedanje vlade je, da poskusi rešiti narodnostno vprašanje. Mi nismo toliki optimisti, da bi po tolikih bojih že v kratkih dneh pričakovali trajnega miru. Tudi se mi zdi nemogoče, da bi se uravnala vsa predporna vprašanja po isti šabloni in ob enem. Razmere so prerazlične. Ker je torej šablona nemogoča, morajo se narodnostna vprašanja rešiti vsako zase. Umevno pa je, da stvari na Češkem in na Moravskem v prvi vrsti zahtevajo pozornost. Vlada je mnenja, da je najbolje, ako se to vprašanje loči v praktične dele. Zato je vlada sklicala k obravnavam zaupnike obeh narodov na Češkem in na Moravskem in sicer zaupnike vseh strank; ako niso prišli, ni to njena krivda. Konferenca je še zbrana ali se posreči, o tem se danes ne more reči. A dosedanja pogajanja so nas prepričala, da je to prava pot in da dosežemo namen, ako posvetovanj ne bodo motili zunanji vplivi.

Vlada hoče na podlagi ravnopravnosti doseči končno rešitev jezikovnega vprašanja. Še raje bi videla, da bi stranke same dognale spravo. Ako se posreči, potem predloži vlada državnemu zboru dotične predloge. Mir se mora ustvariti; to želi in pričakuje prebivalstvo. Vlada ne more mirno gledati, ko pojema javno življenje in produktivno delo. Akoravno čislam vsako narodno zavest, vender mislim, da narodi hrepené tudi po drugih dobrih, ki jih dajeta omika in blagostanje.

Vlada torej želi, da se kmalu reši proračun za tekoče leto in da dobi vsaj sredstva za nujno potrebne investicije. Precejšnja denarna sredstva bodo zahtevale zgradbe državnih železnic. Železniški minister predloži načrt zakona glede turske železnice z nadaljevanjem preko Karavank in skozi Bohinj do Trsta, dalje glede proge Hartberg-Friedberg itd. Obravnave glede druge železniške zveze s Trstom so končane in je zgradba za avstrijsko trgovino nujno potrebna. Za gradnje teh železnic in druge investicije bo treba 500 milijonov kron porazdeljenih na več let.

Glede novih vodnih potov se še vrše obravnave. Tudi uredba tržaškega pristanišča se ne more dolgo odlagati.

Industrija je povsod merodajen faktor glede davčne moči in zahteva, kakor poljedelstvo in obrt od državne

podpore. Trgovinski minister bode v kratkem zbornici predložil zakon o pospeševanju industrije. Vlada bo tudi upravo v tem smislu vodila. Zato bo vsakdo od vlade dobil opravičeno podporo glede industrije, obrta, trgovine in izvožnje.

Vlada obžaluje, da se jej ni posrečilo, končati štrajk v premogokopih na Češkem, Moravskem in Šleziji. Vlada hoče vrediti vprašanje glede delavne dobe; priprave so se že pričele.

Vlada dalje pripravlja zakone glede pridobitnih in gospodarskih zadrug, o čekovnem prometu in o bančnih zadolžnicah; tudi načrt glede delniškega zakona je že dovršen. Sem spadajo tudi vprašanja glede prisilnega zavarovanja proti požaru in zavarovanja privatnih uradnikov za slučaj onemoglosti in starosti.

Vlada se zaveda velike važnosti poljedelstva in bode v vsakem oziru pospeševala njegov razvoj. V kratkem predloži zakon o zadružni organizaciji kmetskih gospodarjev.

Vlada hoče zboljšati deželne finance s tem, da upelje priklade na davek od žganja. Dotični načrt hoče deželnim zborom že predložiti v prihodnjem zasedanju, ako se dovrše obravnave z deželnimi odbori.

Učna uprava se bavi z uredbo srednjih in višjih šol ter obrtnega pouka.

Vlada se hoče potruditi, da zamujeno dohiti na drugih poljih. Gmotna in kulturna vprašanja trkajo na vrata države. Vlada jih ne sme prezirati, ker narodna in politična še niso rešena. Zato pa prosi, da narodnostni prepir vsaj toliko ublažite, da ostane še časa in prostora za duševni in gospodarski razvoj države, kajti država mora živeti, ona je zavetišče svojih državljanov.

Politični pregled.

Poslanska zbornica. — V prvi seji dne 22. m. m. je ministerski predsednik Körber razvil obširen političen in gospodarski program. Besedilo tega programa prijavljamo na drugem mestu. Zbornica jo sklenila, da naj se o tej vladni enunciaciji v jedni prihodnjih sej otvori debata. Potem je začela zbornica razpravo o rekrutnem zakonu in za tem razpravo o nujnih predlogih glede premogarskega štrajka. — V drugi seji dne 23. je prišlo do jako velikih škandalov mej nemškimi liberalci in mej nemškimi krščanskimi socialisti radi reforme dunajskega občinskega reda. Pri nadalnji razpravi o rekrutnem zakonu je Türk zalil cesarja. Čeh Doležal pa je sila ostro govoril o cesarjevi izjavi napram dr. Stranskemu, da hoče naglo sodbo razglasiti, ako ne neha češko zglaševanje pri kontrolnih shodih. V isti seji se je tudi nadaljevala razprava o premogarskem štrajku. Poliedelski minister Giovanelli je imel pri ti priliki govor, ki je posebno socialne demokrate silno razkačil. Začeli so tako razgrajati, da se je morala seja zaključiti. — V tretji seji dne 26. februvarja je ministerski predsednik Körber vse to preklical, kar je bil v prejšnji seji izjavil poljedelski minister Giovanelli. V tej seji se je po daljši razpravi dognalo prvo branje rekrutnega zakona i se je ta zakon odkazal domobranskemu odseku. Razprava o premogarskem štrajku se je nadaljevala a je bila brez splošnega interesa. Konec seje je Wolf interpeliral radi prodajanja konj Angležem, dr. Gregorec pa radi nameščanja sodnih uradnikov v graškem višjesodnem okrožju. — V četrti seji dne 28 februvarja se je naposled dognala razprava o predlogih glede premogarskega štrajka in je bilo vseh devet predlogov odkazanih socijalno političnemu odseku z naročilom, da o njih poroča do dne 12 marca. — V peti seji dne 1. marca se je začela razprava o vladni programatični izjavi in o predlogu nemških nacionalcev, naj se obtoži Wittekovo ministerstvo radi porabe § 14.

— **Gospodska zbornica** je imela dne 21. m. m. sejo v kateri je sklenila, naj se o vladni programatični izjavi otvori debata. Ta se začne v torek.

Volitev prvega podpredsednika, na mesto dr. Piętaka, ki je postal minister za Gališko, se bo vršila v ponedeljek. Nemci kandidujejo nacijonalca Pradeja, katerega seveda podpira tudi vlada. Bržčas bo Prade tudi izvoljen, ker bodo zanj glasovali tudi Poljaki. Tako bo imelo 8 milijonov Nemcev dva zastopnika v predsedništvu, 14 milijonov Slovanov pa nobenega.

Desnica umira. — Parlamentarna večina, imenovana „desnica“ leži na smrtni postelji. Mej strankami, ki so združeni v tej skupini, ni nobene jedinosti več. Jaworski načelnik desnice, niti izvrševalnega odbora ni več sklical, kakor da je desnica tudi že formalno prenehala eksistirati. Čehi so poskusili napraviti neko ožjo zvezo mej njihovim klubom, češkimi veleposestniki in slovenskimi in hrvatskimi poslanci. Zaupniki teh klubov so imeli res skupno sejo in so se dogovorili, da bodo pri volitvi prvega podpredsednika glasovali za dr. Žačeka. Ta seja je Jaworskega nekoliko vstrašila in sklical je izvrševalni odbor. V njegovi seji se je govorilo zopet o volitvi prvega podpredsednika. Čehi so nasvetovali, naj se voli poljski poslanec dr. Milewski, a tudi ta predlog ni našel odmeva pri Poljakih. Sklenilo se sicer ni še ničesar, a bržčas se ne doseže niti pri tem vprašanju porazumljenja.

Mladočehi izgubljajo zaslombo v narodu, to je pokazala dopolnilna volitev za državni zbor v mestni skupini Slaný-Kladno. Pri prvi volitvi je mladočeški kandidat dr. Čelakovsky dobil veliko manj glasov, kakor njegova protikandidata. Pri ožji volitvi je bil sicer izvoljen, a le ker radikalna napredna stranka ni hotela glasovati za njegovega protikandidata dr. Baxo.

Srbija. — Zopet se razširjajo vesti o premembah v ministrstvu. Poroča se, da odstopi sedanji minister Gjorgjević in da sestavi novo vlado Svetozar Nikolajević. Ta je seveda ravno tako zvest pristaš razkralja Milana, kakor Gjorgjević in se vsled tega srbske razmere čisto nič ne spremene. Na kako spremembo na bolje sploh ni misliti, dokler bo Milan v Srbiji. Kake razmere da vladajo sedaj v Srbiji, kaže naslednji slučaj. Bivši minister Gjaja je prevzel uredništvo tista „Trgovacki Glasnik“. V nekem članku je izrekel, da je bilo lansko leto za Srbijo nesrečno. Vsled tega je bil poklican na policijo in mu je razupiti Milanov birič, prefekt Rista Bademlič zagrozil, da Gjajo in njegovo rodbino takoj iztira iz Srbije, ako ne odloži uredništva. Gjaja se je moral pokoriti.

Vojna v južni Afriki. — Za Bure je postal položaj v zadnjem času znatno slabejši. Maršal Roberts, ki jo z armado 40.000 mož, od Kimberleya krenil v Oranje-državo, je ob Modder-riverju zajel Bursko armado generala Cronje. Obkolil jo je od vseh strani in jej provzročil tolike izgube, da je Cronje, ki je imel samo še kacih 4000 mož, moral naposled kapitulirati. To se je zgodilo dne 27. februvarja. Na Angleškem je ta prvi večji uspeh seveda obudil veliko radost, ki pa je očividno pretirana. Za Bure je sicer izguba Cronjeve armade hud udarec, ali s tem še nikakor ni rečeno, da je to tudi odločilnega pomena za vojno samo. Buri niso izgubili poguma io hočejo vojno na vsak način in za vsako ceno nadaljevati. Tudi na vshodnjem bojišču so bili Angleži zadnje dni srečni. Tolikokrat pobiti general Buller je šel minoli teden petič čez reko Tugelo z namenom, da osvobodi Ladysmith.

In to pot se mu je njegov poskus posrečil Bartonova brigada je naskočila Pietershill in ga zavzela, general Warren pa je z dvema brigadama naskočil glavno pozicijo Burom. Slednji so bili primorani se umakniti in je v sredo general Dundonald kot osvoboditelj na čelu angleške konjice prišel v Ladysmith. Vzlic temu pa vojne še dolgo ne bo konec Gorovje Drake je tako, da z natalske strani Angleži ne pridejo nikdar v Trannsvaal. Buri se zdaj koncentrirajo pred Blomfontein, kjer čakajo na Robertsovo armado Pa tukaj se še ne bo bila odločilna bitka, nego šele pri reki Vaal, ki deli Oranje-republiko od Transvaala. Tam zbero Buri vse svoje čete in že zdaj pripravljajo vsakovrstne utrdbe. Tam se odloči usoda južnoafriških republik, a predno se odloči, teklo bo še jako veliko krvi.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.

O seji trgovske in obrtniške zbornice dne 20. prosinca l. 1900. kateri je predsedoval podpredsednik gosp. Anton Klein in prisostvovali vladni zastopnik gosp. c. kr. deželnovladni svetnik dr. pl. Rüling in gospodje zbornični svetniki: Ivan Baumgartner, Oroslav Dolenc, Andrej Gassner, Fran Hren, Fran Kollmann, Ivan Krajec, Josip Kušar, Josip Lenarčič, Karol Luckmann, Friderik Pauer, Vaso Petričič, Josip Rebek, Fran Ks. Souvan, Filip Supančič, Feliks Urbanc in Jernej Žitnik, poročamo naslednje:

Podpredsednik otvori sejo, imenuje overovateljem zapisnika seje zbornična svetnika Friderik-a Pauer in Jernej a Žitnik-a in opomni, da sta gospoda Omersa in Stare opravičila svojo odsotnost z neodložljivimi opravki.

I. Zapisnik zadnje seje se odobri.

II. Podpredsednik Anton Klein prebere § 13. zakona z dne 29. junija l. 1868, drž. zak. št. 85, tikajočega se volitve predsedništva za l. 1900, in imenuje skrutimatorjema gospoda zbornična svetnika Josip Lenarčič-a in Karol Luckmann-a.

Volitve predsednika se udeleži 17 udov, od katerih glasuje 13 za gospoda Josip Kušar-ja, dve glasovnici se glase na gosp. Ivan Baumgartner-ja in po 1 na gospoda Klein-a in Fran Kollmann-a.

Ko se je gospod Josip Kušar za dano mu zaupanje zahvalil in zagotovil, da bode z vsemi svojimi močmi vedno deloval za gospodarske koristi dežele kranjske, se začne volitev podpredsednika. Pri isti se je tudi 17 glasovnic oddalo, od katerih se je 15 glasilo na dosedanjega podpredsednika gosp. Anton Klein-a in 2 na gospoda Ivan Baumgartner-ja. Zopet izvoljeni podpredsednik se zahvali za zopet mu skazano čast, naznani, da sprejme izvolitev, in da se bode vedno prizadeval, da se bode vrednega skazal danega mu zaupanja.

Pri volitvi provizoričnega predsednika je bilo 16 glasovnic oddanih, od katerih se je glasilo 10 na dosedanjega provizoričnega predsednika gosp. Ivan Baumgartner-ja, 3 na gosp. Fran Kollmann-a, 2 na gosp. Filip Supančič-a in 1 na gosp. Andrej Gassner-ja. Zopet izvoljeni se zahvali za zopet dano mu zaupanje in se bode vedno trudil, da se bo istega vreden skazal.

III. Zbornični svetnik Friderik Pauer poroča, da imajo vsled ministrskega ukaza z dne 27. novembra l. 1893, št. 15.498 trgovske in obrtniške zbornice pravico voliti po enega zastopnika v one šolske odbore obrtnih nadaljevalnih šol, katere podpirajo z vsakoletnim prispevkom. Ker je pa poslovna doba dosedanjih zastopnikov že potekla in ker se izstopivše zastopnike zopet lahko voli, predlaga poročevalec v odsekovem imenu, da naj se dosedanji zastopniki zopet izvolijo in sicer: v šolski odbor obrtno nadaljevalne šole 1.) v Krškem: Anton Jugovic; 2.) v Škofji Loki: Niko Lenček; 3.) v Kranju: Ignacij Fok; 4.) v Tržiču: Vincenc Theuerschuh; 5.) v Postojni: Rihard Šeber; 6.) v Radovljici: Ivan Sartori; 7.) v Ljubljani: dr. Rudolf Junovicz, ravnatelj c. kr. višje realke; 8.) v Št. Vidu nad Ljubljano: Simon Jovan; 9.) v Metliki: Leopold Gangl; 10.) v Ribnici: Marko Burger; 11.) v Novem mestu dr. Josip Marinko, in 12.) v Kamniku: Anton Stadler.

Ker je dosedanji zastopnik v šolskem odboru obrtno nadaljevalne šole v Kočevji Peter Jaklič umrl, nasvetuje odsek, zbornica naj voli svojim zastopnikom v omenjeni odbor gospoda Josipa Tomitscha. — Predlogi se sprejmejo.

V šolski odbor obrtno nadaljevalne šole v Šmartnem pri Litiji je zbornica izvolila svojim zastopnikom Josip Jaklič-a že v svoji seji dne 28. decembra l. 1898.

IV. Provizorični predsednik Iv. Baumgartner poroča o premembi pravil bolniške blagajne zadruge frizerjev in brivcev v Ljubljani. Dostavku k § 3 zadevajočega izdajanja izkaznic za ude bolniške blagajne in premembi v § 4 točka 4 zadevajoč prispevanje pomočnikov, ki se udje blagajne, ne ugovarja odsek, ker so premembe, katere je ta napravil, le stilistične. Kar se pa prememb v § 6 tiče, se pridružuje odsek mnenju c. kr. obrtnega nadzornika. V tej premembi se bolniščina za vsak dan določuje na 1 gld., in po smrti kakega uda se izplačajo ostalim pogrebni stroški v znesku 25 gld. Ti zneski pa presegajo v § 9 zakona za zavarovanje delavcev glede kake bolezni z dne 30. marcija l. 1898 določeno najvišjo svoto, kajti bolniščina se ne sme ustanoviti višje nego s 75 % mezdnega iznosa, ki je bil v podlogo vzet njenemu računu. Dejanska dnina kakor tudi oblastveno dovoljena normalna mezda znaša 1 gld. in bi tako znašale osnovane premembe blagajniških storitev 100 %.

*

Po prej omenjenem zakonu se ne more na zvišanje storitev misliti, ker rezervni zaklad še ni mogel doseči zahtevane visočine.

Če bi se pa ta pogoj spolnil, tedaj naj bi se po mnenji c. kr. obrtnega nadzornika raje podaljšala doba podpiranja ali pa znižali prispevki udov, nego zvišala bolniščina. To bi bilo koristnejše za pomočnike, kakor nameravana, toda po zakonu neopravičena zvišana blagajnična storitev.

Odsek tedaj predlaga: Zbornica naj v tem zmislu svoje mnenje izreče. — Predlog se sprejme.

V. Zbornični svetnik Josip Kušar poroča o novih pristojbinah mestne klavnice v Ljubljani.

Ko je poročevalec povdaril, da pristojbine označene v § 24 pravilnika mestne klavnice v Ljubljani odgovarjajo tukajšnjim razmeram in se morajo radi tega za popolnoma primerne smatrati, nasvetuje v odsekovem imenu: Zbornica naj v zmislu tega poročila c. kr. deželni vladi poroča. — Predlog se sprejme.

VI. Provizorični predsednik Iv. Baumgartner poroča o dopisu dunajske trgovske in obrtniške zbornice, glasom katerega se je ista obrnila do c. kr. trgovinskega in železniškega ministrstva s prošnjo, da naj se vsaka nameravana prememba obstoječega obratnega pravilnika samega ali dodatnih določil k temu principielno pred potrditvijo naznani trgovskim in obrtniškim zbornicam, da se te posvetujejo in izrečejo svoje mnenje, oziroma trgovinsko ministrstvo prosi, da se prizadevanja, ki se tega tičejo, kolikor mogoče podpirajo.

V uvodnih določilih železniškega obratnega pravilnika je določeno, da so dodatna določila železniških uprav, katere obratni pravilnik dopolnjujejo pripuščene s privoljenjem nadzornega oblastva. Na podlagi teh paragrafov so železnice dognale do sedaj veliko število dodatnih določil, katera so včasih omejevale pravice občinstva.

Ker je tedaj železniškim upravam vsikdar na voljo dano vnovična dodatna določila nasvetovati, nemogoče je pa določila potrditi, ki omejujejo pravice občinstva. Ker trgovske in obrtniške zbornice morajo v prvi vrsti pospeševati in zastopati koristi občinstva, smejo tedaj zbornice zahtevati pravico, da se jih zasliši o predlogih za premembo dodatnih določil pred potrditvijo.

V istini lahko zasliši c. kr. železniško ministrstvo o teh vprašanjih državni železniški svet, v katerem so tudi zbornice zastopane, toda isti se zbira samo dvakrat v letu, in vsled tega bi direktno zaslišanje zbornic bilo koristno, ker bi mogle dotične predloge natančneje prevdariti, in to zaslišanje zbornic bi tudi vse postopanje bolj pospešilo nego samo zaslišanje državnega železniškega sveta.

Ker odsek uvidi, da je ta uloga dunajske zbornice posestrime opravičena, predlaga: Zbornica naj se pridruži tej prošnji z enako ulogo. — Predlog se sprejme.

(Konec sledi.)

Kmetijstvo.

Vrednost gnojnice.

Vsak kmetovalec ve, koliko je vreden hlevski gnoj, vzlic temu pa vidiš le rekdokdaj, da bi kmetovalci tudi gnojnico tako nabirali kakor gnoj in jo potem tudi prav porabili. Da malokje, pri najboljših kmetovalcih, je videti gnojnične jame, žalibog je na malone povsod videti, da teče gnojnica po potu in po vasi naprej in se zgubi. To kaže, da večina naših kmetov še dandanes ne ve ali pa ne verjame, da zamore gnojnica na naših poljih, posebno pa še na travnikih, mnogo koristiti in celo hlevski ali pa umetni gnoj nadomestiti.

Glavne tvarine v gnojih sploh so: dušik, fosforova kislina in kali. Te tvarine kupujemo tudi v umetnih gnojilih. V gnojnici se nahajajo 0·15 % dušika, 0·50 % kalija in nekaj kisline. Ako računamo po vrednosti umetnih gnojil, je jeden hektoliter gnojnice vreden 25 kr. Od ene srednje goveje živine se dobi na leto okoli 30 do 40 hektolitrov gnojnice; od 5 krav n. pr. se lahko nabere na leto 150 hektolitrov gnojnice in ako hektoliter računimo samo po 20 kr., znaša to na leto 30 do 40 gld. Kakor se pa sedaj ravna z gnojnico, da se namreč delema posuši, deloma pa izteče, izgubimo gotovo polovico ali pa vsaj zgoraj navedeno vrednost t. j. do 20 gld. Ta dokaz je sicer le bolj znanstven, vidi se pa vendar iz njega, da je nepravilno in zanikrno ravnanje z gnojnico kmetovalcu na škodo.

Navadno se gnojnica zbira v odprtih in plitvih gnojničnih jamah poleg hleva. Potrebno pa je, da se narede jame iz cementa in kamna. V majhnih kmetijah, kjer nimajo veliko živine, more jo kmetovalec sam napraviti, namesto cementa in kamna naj pa vzame ilovico. Glavna reč je le, da gnojnica ne more izteči. Naravnost iz hleva v jamo naj se naredi jarek, po katerem teče gnojnica iz hleva. Za izvožnjo na polje naj se rabi sod ali druga primerna posoda.

Gnojnici pa manjka fosforove kisline. To važno snov potrebujejo rastline ravno tako, kakor dušik in kalij, ki se nahajata v gnojnici. Večletno gnojenje s samo gnojnico provzroči, da se zaredi različen plevel. To se je že marsikateremu dogodilo in ga vstrašilo. Manjkajoča kislina se nadomesti s superfosfatom. Na 400 litrov gnojnice se vzame 1 kilogram superfosfata, ali pa na 100 litrov $^1/_4$ kilograma. 100 kilogramov superfosfata velja 5 gld. 70 kri in na tej množini ima jeden kmetovalec celo leto zadosti.

Najugodnejši uspehi se dosežejo z gnojnico na travnikih. Pri sodu mora biti na zadnjem kraju voza luknja in naprava, da se iztekajoča gnojnica enakomerno razdeli in sicer tako široko, kakor je širok voz. Travnik se

gnoji navadno v mesecu marcu ter v mesecu aprilu, ob letu pa neposredno po košnji Izrasla trava se z gnojnico ne sme gnojiti, ker bi utegnila po nji dišati. Opomniti moram še, da je sveža gnojnica za mlado travo preostra in da jo je treba pustiti nekaj tednov v jami. Ako je pa treba travnik s svežo gnojnico politi, naj se pred porabo prilije polovico vode, da postane gnojnica manj ostra. Kmalu se na travnikih vidi, da je na pognojenih krajih trava bolj temna, večja in tečnejša.

Poskušnje so do dobrega izkazale, da prinese gnojnica v mnogih slučajih isti uspeh, kakor umetna gnojila. V Švici, kjer je živinoreja na jako visoki stopinji in kjer so kmetje večinoma v blagostanju, nabirajo skrbno vsako kapljico gnojnice in povišajo ž njo doneske travnikov. Pri nobeni hiši ne manjka gnojnične jame in po vsaki košnji pognoje travnike na novo.

Kmetovalci! Glejte bolje na gnojnico, saj nabiranje ne stane nič. Porabite jo za gnojenje travnikov, da tako pridelate več krme; s tem bode mogoče več ali pa boljšo živino rediti.

Poučni in zabavni del.

Kaj se je Makaru sanjalo.

Ruski spisal V. Korolenko; prevel M. Hostnik.

(Vse tiskovne pravice prihranjene.)

(Konec.)

Začel je preštevati svoja dela, in dasi je pomnil vsak udar sekire in vsako posekano prekljo, in vsako brazdo, ki jo je oral, navrgel je vendar cele tisoče prekelj in cele stotine voz drv in stotine hlodov in stotine mernikov, ki jih je baje sejal.

Ko je vse naštel, obrnil se je stari Tojon k popu Ivanu:

— Prinesi no bukve sem.

Takrat je Makar izprevidel, da pop Ivan služi Tojonu za pisarja in se je zelo razjezil, da mu oni po prijateljsko tega ni prej povedal.

Pop Ivan je prinesel velike bukve, jih odprl in začel čitati.

— Poglej no, — rekel je stari Tojon, koliko je prekelj? Pop Ivan je pogledal in je rekel otožno.

— Cele tri tisoče je navrgel.

— Laže! zavpil je Makar razkačen. Gotovo se je zmotil; on je pijanec in je grdo umrl!

— Molči ti! — reče stari Tojon. — Ali je od tebe jemal preveč za krščenje ali za svatbe? Ali je terjal biro od tebe?

— To pa ne, to! — odgovori Makar.

— Vidiš, — reče Tojon; — to pa sam vem, da je rad pil. In stari Tojon se je razjezil.

— Beri zdaj njegove grehe po bukvah, zato ker on je slepar, jaz mu ne verjamem, — rekel je Tojon popu Ivanu.

Mej temi so hlapci vrgli na zlato skledo Makarove preklje in drva in kar je oral in sploh vse njegovo delo. In vsega se je nabralo toliko, da se je zlata skleda tehtnice spustila, lesena pa se je vzdignila visoko in ni je bilo mogoče doseči, tako da so mladi božji hlapci vzleteli na svojih perotih, in cela stotina njih jo je vlekla dolu za vrvi.

Težko je bilo torej delo Čalganca!

Pop Ivan pa je začel čitati iz knjige vse goljufije, in pokazalo se je, da goljufij je bilo: jedenindvajset tisoč devetstotriintrideset; in začel je pop čitati, koliko poličev žganja je Makar popil, in pokazalo se je, da štiristo poličev, — in pop je čital daljše, Makar pa je videl, da lesena skleda tehtnice preteguje zlato skledo in da se uže spušča v jamo, in dokler je pop čital, spuščala se je neprenehoma.

Takrat je Makar pomislil za-se, da mu bo huda predla: pomeknil se je k tehtnici in je poskusil podstaviti nogo pod skledo tako, da bi nihče tega ne zapazil. Pa jeden iz hlapcev je zapazih, in med njimi se je zaslišal šum.

— Kaj imate tam? — vpraša stari Tojon.

— Nogo je hotel podstaviti pod tehtnico, — odgovoril je hlapec. Takrat se je Tojon srdito obrnil k Makaru in rekel:

— Vidim, da si ti slepar, lenuh in pijanec . . . . Davki niso plačani, popu lire nisi dajal, izpravnik[1]) greši zavoljo tebe in se priduša, kadar se domisli na-te.

In obrnivši se k popu Ivanu, rekel je stari Tojon:

— Kdo v Čalganu največ naklada na konje in kdo tam največ vozi?

Pop Ivan odgovori:

— Mežnar. On prepeljava pošte ter vozi izpravnika. Takrat je stari Tojon rekel:

— Dajte tega lenuha mežnarju za konja, naj mu vozi izpravnika, dokler bo mogel krevsati. Potlej bomo pa uže videli . . .

In komaj je stari Tojon izrekel to besedo, odprla so se vrata in v kočo je prišel sin starega Tojona in sedel na desno roko od njega.

In sin je rekel:

— Slišal sem tvojo sodbo . . . Dolgo sem živel na svetu in vem, kako je tam: težko bo ubožcu voziti izpravnika! Pa . . . naj bo tako! Samo da morda še kaj pove. Govori, ubožec!

Takrat se je zgodilo nekaj čudnega. Makar, taisti Makar, kateri v življenji nikoli ni govoril deset besedij zaporedoma, občutil je v sebi hipoma dar govora. Začel je govoriti in sam se je začudil. In zgodilo se je, kakor da sta dva Makara: jeden je govoril, drugi pa poslušal in se čudil. Svojim ušesom ni verjel. Govor se mu je lil plavno in strastno, besede so lovile jedna drugo in se stavile v dolge, pravilne redi. Ni se bal. Če se mu je včasi tudi zalétalo, vendar si je takoj pomagal in je kričal dvakrat glasneje. Glavna stvar pa je: on je čutil sam, da govori prepričevalno.

[1]) Okrajni glavar.

Stari Tojon, ki se je iz začetka nekoliko razjezil, začel je potlej poslušati bolj pazljivo, kakor da se je prepričal, da Makar vendar ni tak tepec, kakor je on mislil naprvo. Pop Ivan se je naprvo celo prestrašil in začel cukati Makara za polo kožuha, ali Makar se je odmahnil in je daljše govoril. Potem se je tudi pop nehal bati in na ustnih mu je celo razcvel smehljaj, ko je videl, da njegov župljan reže resnico in da je ta resnica všeč staremu Tojonu. Celò mladeniči v dolgih srajcah in z belimi perotmi, ki so služili staremu Tojonu za hlapce, prihajali so iz svoje sobe k vratom in se čudili, ko so poslušali, kar je govoril Makar in dregali jeden drugega s komolci.

Začel je tako, da noče iti za konja k mežnarju. In ne zato noče, češ, da se boji težkega dela, ampak zato, ker je ta sodba nepravična. Ker pa je ta sodba nepravična, tak se jej on ne pokori in mu je mari zanjo, kakor za lanski sneg. Naj z njim narede, kar hote. Naj ga celo hudičem oddajo za vselej za dninarja, izpravnika pa vozil ne bo, ker je to nepravično. In naj ne mislijo, da se boji biti za konja; mežnar konja goni, pa daje mu ovsa; njega pa so gonili vse življenje, ovsa pa mu nikdar niso pokladali.

— Kdo te je gonil? vpraša stari Tojon srdito.

Da, da, vse življenje so ga gonili. Gonili so ga staroste in staršine, uradniki in izpravniki, ki so terjali davke; gonili so ga popi, ko so terjali biro; gonila sta ga uboštvo in lakota; gonili so ga mrazi in vročina, dežji in suša; gonila ga je zmrzla zemlja in hudobna tajga! Živina gre naprej in gleda na zemljo in ne ve, kam jo ženó . . . On ravno tako. Ali je vedel, kaj pop čita v cerkvi in zakaj mu gre bira? Ali je on vedel kam in čemu so odpeljali njegovega staršega sina, katerega so vzeli v vojake, in kje je umrl in kje ležé zdaj njega bele kosti?

Pravijo, da je veliko žganja pil? Seveda, to je res; pa njegovo srce je prosilo žganja.

— Koliko praviš, poličev?

— Štiristo, — odgovori pop Ivan, pogledavši v bukve.

Dobro! No, ali je bilo to žganje? Tri četrtine so bile vode in le jedna četrt pravega žganja, pa še to je bilo na tobaku. in tako je treba, odnehati tristo poličev.

— Ali resnico govori? vpraša stari Tojon popa Ivana, in videlo se je, da se še jezi.

— Golo resnico, — odgovori hitro pop Ivan; Makar pa je nadaljeval.

Tri tisoče prekelj je navrgel? Naj bo to tako? Naj je nasekal samo šestnajst tisoč. Ali pa je to malo? In v nameček, dva tisoč je sekal, ko je bila bolna njegova prva žena. In težko mu je bilo na srci in hotel je sedeti doma poleg svoje žene, pa uboštvo ga je podilo v tajgo. V tajgi pa se je jokal, in solze so mu zmrzevale na trepalnicah in od gorjá je mraz prešinjal vsega noter do srca . . . Pa vendar je sekal!

Potem je žena umrla. Treba jo je bilo pokopati, denarjev pa ni bilo. In najel se je sekati drva, da bi plačal za ženino kočo na onem svetu . . . Kupec pa je videl, da mu je treba, in je dal samo po deset kopejek za voz. Staruha pa je ležala sama v nekurjenej, mrzlej koči, on pa je spet sekal in se jokal. On misli, da je te vozove treba računati peterokrat in še več.

Staremu Tojonu so se na očeh pokazale solze, in Makar je videl, da ste se skledi na tehtnici zazibali in da se je lesena vzdignila, zlata pa spustila.

Makar pa je nadaljeval, češ, da oni imajo vse zapisano v bukvah. Naj le poiščejo: kdaj je on od koga izkusil lasko, prijaznost in radost? Kje so njegovi otroci? Kadar so umirali, bilo mu je grenko in težko, kadar pa so odrastali, uhajali so od njega, da bi se vsak posamezno boril s težkim siromaštvom. In on se je sestaral sam na svojo drugo ženo in je videl, kako ga zapuščajo moči in kako se bliža huda oslabelost, brez svojega kota. Stala sta osamljena, kakor stoje v pušči dve sirotljivi jelki, kateri bijejo z vseh stranij grozne snežne burje.

— Ali je res? — vpraša zopet stari Tojon.

In pop je hitro odgovoril:

— Vse je res!

In tehtnica se je zopet zamajala . . . Pa stari Tojon se je zamislil.

— Kaj pa je to, — rekel je: — saj vendar imam na zemlji prave pravične . . . Oči so jim jasne, lica svetla, obleka brez madežev . . . Srca imajo mehka, kakor dobra prst; vzprejemajo dobro seme in rasto kakor lilija v polji in lepodišeče setve, katerih dišava mi je prijetna. Poglej pa ti na-se!

In vsi pogledi so se uprli v Makara, in sram ga je začelo biti; občutil je, da ima kalne oči, lice temne, brada in lasje so mu mršavi, obleka raztrgana. In dasi se je dolgo časa pred smrtjo pripravljal, da bi si kupil črevlje in stopil pred sodni stol božji, kakor se gre pravemu kmetu, je vendar vselej zapijal denarje, in zdaj stoji pred Tojonom, kakor najzavikrnejši Jakut, v razdrapanih opankah. In najraji bi se udrl v zemljo.

— Lice tvoje je temno, — nadaljeval je stari Tojon, oči kalne in obleka raztrgana. Po srci pa ti raste osat in trnje in grenki polin. Sej zakaj ljubim moje pravične in odvračam lice od takih nepobožnežev, kakor si ti.

Srce Makara se je stisnilo. Sram ga je postalo, da je tak. Naklonil je glavo, a spet jo je vzdignil in začel govoriti:

O kakih pravičnih pa govori Tojon? Ako o onih, ki so živeli na zemlji ob jednem z Makarom v bogatih hišah, tak jih Makar dobro pozna. Njih oči so jasne, ker niso prelivale toliko solz, kolikor jih je prelil Makar, lica pa imajo svetla, ker jih umivajo v dišavah; čisto obleko pa so jim tkale tuje roke.

Makar je zopet povesil glavo, pa takoj jo je zopet vzdignil.

In vendar, češ, ali on ne vidi, da se je rodil tak, kakor drugi: z jasnimi, odkritimi očmi, v katerih sta se zrcalila nebo in zemlja, in s čistim srcem, ki je pripravljeno bilo, da se odpre vsemu lepemu na svetu? In ako

zdaj hoče skriti pod zemljo svojo mračno in zanikarno postavo, tak tega ni on kriv. Kdo pa je kriv? Tega on ne ve . . . Ve pa jedno: da potrpežljivosti je konec v njegovem srci.

* * *

Seveda, ko bi Makar mogel videti, kakor učinek so imele njegove besede na starega Tojona, ko bi on videl, da je vsaka njegova jezna beseda padala na zlato skledo kakor svinčena utež, seveda bi upokojil svoje srce.

Pa on vsega tega ni videl, ker v srce se mu je vlivalo slepo obupanje.

On je ogledal vse svoje grenko življenje. Kako je mogel do zdaj prenašati to strašno breme? Prenašal ga je, ker je pred njim vedno migljalo — upanje, kakor zvezda mej oblaki. On je živ, torej ga morda čaka še kaj boljšega. Zdaj pa je stal na konci, in upanje je ugasnilo.

Takrat je v njegovej duši postalo temno, in v njej je začela razgrajati jarost, kakor v pušči burja o gluhej noči. Pozabil je, kje je, pred čigavim licem stoji, pozabil je vse, le svoje jeze ne . . .

Pa stari Tojon mu je rekel:

— Počakaj, ubožec! Ti nisi na zemlji Tukaj se tudi zá te najde pravica.

In Makar se je stresel. Na srce mu je palo izpoznanje, da imajo usmiljenje k njemu, in ono se je zmehčalo; ker pa je pred njegovimi očmi stalo vse njegovo ubogo življenje, od prvega dne do poslednjega, postalo je tudi njemu žal samega sebe. In zjokal se je . . .

In stari Tojon se je tudi jokal . . . In jokal se je stari pop Ivan, in mladi božji hlapci so prelivali solze ter jih brisali s svojimi širokimi, belimi rokavi.

Tehtnica pa se je vedno majala in lesena skleda se je vzdigala vedno višje in višje! . . .

Novice.

— **Osebne vesti**. Sodna pristava gg. dr. Fr. Bračič v Brežicah in A. Matzl v Šmarju pri Jelšah sta premeščena v Ptuj. — Pristav dr. Saliero iz Ptuja je premeščen v Gradec. — Avskultanta dr. M. Reisner v Laškem trgu in dr. Rostok pri Sv. Lenartu v Slov. Goricah sta postala pristava. — Zdravnik gosp. dr. K. Hiersche je imenovan okrožnim sodnikom v Železnikih. -- Sodni oficijal gospod Aleksander Šerko v Mariboru je imenovan tolmačem za italijanski jezik. — Sodni praktikantje gg. Ferdinand Meditz v Ljubljani, Fran Šuklje in dr. Milan Geršak v Novem mestu so imenovani za avskultante.

— **Promocija.** Gosp. Viktor Zajc iz Kostanjevice je bil te dni na živinozdravniški visoki šoli na Dunaju promoviran živinozdravnikom.

— **Poroke** Suplent v Gorici gosp Ivan Košnik se je poročil z gdč. Angelo Vavkenovo. — Učitelj v Dragi gosp. Fr. Potokar se je poročil z gdč. Felicito Graiser iz Ljubljane. — Davčni pristav v Mokronogu gosp. Gustav Kernc se je poročil z gdč. Marijo Wirth iz Ljubljane.

— **Učiteljske premembe** Na dosedanjih svojih mestih so stalno nastavljeni gosp. Fran Mercina v Erzelju in gospodične Frančiška Bajer v Štrekljevcu, Margareta Zelc v Begunjah, Emilija Manzori v Grahovem in Amalija Kotlušek v Vipavi. — Gdč. Ivana Zupanec v Starem trgu je premeščena v Faro-Vas.

— **Kmetijski družbi kranjski** je poljedelsko ministrstvo dovolilo 3000 kron podpore za prospeh mlekarstva in 1000 kron za prospeh pridelovanja lanu.

— **Dijaški in ljudski kuhinji v Ljubljani** je deželni odbornik gosp cesarski svetnik Murnik daroval 200 kron.

— **Nov odvetnik.** Gosp. dr. Karol Triller, odvetnik v Tolminu, se je zopet preselil v Ljubljano in je otvoril s 1. marcem svojo pisarno v Štrukljevi hiši na vogalu Dalmatinovih in Kolodvorskih ulic.

— **Poštno zvezo** in sicer trikrat na teden iz Selc so dobile vasi: Sv. Lenart, Ostri Vrh, Spodnja in Zgornja Ljuša, Rovti, Bukovica, Praprotno, Bukovščica, Dolenja vas, Zgornja in Spodnja Golina, Jamnik, Poziru, Zabrekve, Podblica in Nemilc Nekatere vasi pa iz Železnikov: Martinji vrh, Češnjica, Dražgoše, Kališe in Rudno.

— **Krojaški strokovni tečaj v Ljubljani** se nadaljuje ter so vdeleženci načrtali že nad 40 različnih konstrukcij. V minolem tednu so tečaj obiskali cesarski svetnik Murnik zadružni inspektor za Štajersko dr. Rücker in zadružni inspektor za Kranjsko Pfeifer, inspiciral pa ga je tudi strokovni učitelj tehnologično - obrtnega muzeja na Dunaju Güntel. Tečaj se zaključi v nedeljo, dne 4. marca, z razstavo vseh izvršenih del.

— **Slovenska šola na Muti**, ki jo je osnovala družba sv. Cirila in Metoda, se otvori o Veliki noči.

— **Nova jama** V Selci pri Dobrničah v trebanjskem sodnem okraju so razkrili jako lepo pozemsko jamo.

— **Kaznovana dobrosrčnost** Bivši trgovski pomočnik Grandesso je bil te dni obsojen na šest mesecev v ječo, ker je morilcu Ravniku preskrbel dve pili, s katerimi si je Ravnik pomagal iz ječe. Grandesso je bil na Žabjeku za pisarja, in je tako lahko dobil pili. Zanašal se je seveda na Ravnikovo molčečnost, a Ravnik ga je takoj izdal.

— **Pomiloščenje.** Cesar je petim kaznjenkam v kaznilnici na Bledu odpustil zadnji del prisojene jim kazni.

— **Koroški deželni šolski svet** je s posebnim ukazom na vse okrajne šolske svete in na mestni šolski svet v Celovcu odredil, da se odpravi tajna kvalifikacija učiteljstva.

— **Slovenski šolski nadzornik za Spodnje Štajersko.** Nemškonacijonalni državni poslanci so poslali posebno deputacijo k naučnemu ministru, ki je protestovala proti imenovanju slovenskega šolskega nadzornika za Spodnji Štajer. Minister je sicer izjavil, da ne bo imenovan noben nadzornik, toda Nemci s tem pojasnilom še niso zadovoljni, nego zahtevajo jamstev, da se to sploh nikdar ne zgodi. Prvi se je s to budalosto zahtevo oglasil graški občinski svet. Značilno je, da se je zastopnik socijalnih demokratov odločno oglasil proti temu predlogu in je priznal opravičenost slovenske zahteve.

— **Vihar radi celjske gimnazije** hočejo uprizoriti nemški nacijonalci. Trde, da hoče vlada sedanje samostojne slovensko-nemške razrede na celjski gimnaziji priklopiti ko paralelke temu zavodu

— **Boykot slovenskim trgovcem** na vsej vrsti propoveduje v dopisih iz Gorice neki tržaški italijanski list. „Dolžnost meščanstva je paziti na to, da se družine glede svojih potrebščin zatekajo samo k Goričanom Ta dolžnost se tiče tudi oblasti . . . kajti z našimi naročili si služijo nasprotniki denar, katerega porabljajo potem v našo škodo. Odtegovati sovražniku živila — to je bilo vsikdar najboljše sredstvo v vojni!“

— **Dva novorojena otroka v vagonu za premog.** Tovorni vlak, ki je v soboto privozil iz Ljubljane v Sežano, je peljal v praznem vozu za premog dva novorojena otročička,

katera so na postaji v Sežani še živa našli. Kako in kje sta prišla otroka na voz še ni znano.

— **Koliko Ljubljana na leto potrebuje** Po uradnem izkazu se je leta 1899 dacu podvrženega blaga v Ljubljano pripeljalo 909 *hl* ruma, araka, rozolje in likera; 528 *hl* žganjevca; 874 *hl* žganja; 17.109 *hl* vina; 3470 *hl* vinskega mošta: 21005 *hl* piva; 1428 *hl* kisa; 4101 volov, bikov, krav in telet nad jedno leto starih; 8799 telet do jednega leta starih; 3241 ovac, ovnov, kozlov in koštrunov; 3343 jagnjet, kozličev in prašičkev do 5 *kg*; 292 prašičkev od 5 do 19½ *kg*; 7815 prašičev nad 19½ *kg*: 1059 met stotov svežega, nasoljenega in prekajenega mesa, salam in klobas; 9676 puranov, gosij, rac in kapunov; 34339 parov kokoši, piščet in golobov; 439 srn in divjih koz; 2435 zajcev; 767 *kg* razsekane divjačine; 382 fazanov, divjih petelinov in divjih kokoši; 773 gozdnih jerebic, kotornov, divjih gosij, divjih rac, kljunačev in divjih golobov; 59 tucatov drozdov, brinjevk, prepelic in škrjancev; 169 met. stotov rib in skolk iz morja rek in potokov; potem ribjih iker, sardin in sardel; 134 met. stotov klinov, navadnih morskih rib, polenovk, slanikov, rakov, polžev in žab; 1687 met. stotov riža; 51.171 met stotov moke, pšena, skrobe, pekarij, sladkarij in malega kruha: 10864 met. stotov ovsa v zrnji; 31.923 met stotov sena, slame, in otrobov; 812 met. stotov zelenjave; 7182 met stotov svežega sadja; 429 met stotov suhega in vloženega sadja; 754 met. stotov masla, stearinovih in lojenih sveč; 135 met. stotov loja in tolšče; 669 met. stotov svinske masti in sala; 596 met stotov mila; 541 met slotov sira; 1,260 411 jajc; 901 met. stotov konopnega, lanenega in goršičnega olja; 1070 met. stotov olkinega, mandelnovega in orehovega olja; 32 712 kub. metrov trdih drv, borovega in brinjevega lesa; 6464 kub metrov mehkih drv in butaric; 2842 met stotov oglja; 355 576 met. stotov premoga in koaksa; 63 *hl* sadnega mošta.

— **Druga železniška zveza s Trstom** V prvi seji poslanske zbornice je ministrski predsednik naznanil, da se je vlada glede druge železniške zveze že odločila in je vlada v tej seji tudi predložila dotični zakonski načrt Misel na zgradbo proge Loka-Divača je opuščena Druga železnica pojde čez Ture in Karavanke ter skozi Bohinj na Goriško Veljala bo 182 milijonov kron in bo sezidana v sedmih letih. Ta zveza s Trstom bo obsegala progo čez Ture (dolgost 77 *km* stroški 60 milijonov kron), progo čez Karavanke (70 *km* 44 milijonov kron), progo skozi Bohinj (31 *km* 60 milijonov kron) in železnica do Trsta (53 *km* 18 milijonov kron) Proga bo tekla čez Ture in od Celovca čez Beljak, Jesenice, Bled, Bohinj, Sv. Lucijo, Gorico in Opčin do Trsta. Bohinjska proga se bo zidala l. 1904. Da bi bila ta proga velike važnosti zlasti za procvit mesta Trsta in tržaške luke, o tem je bilo že dovolj govorjenja, tudi najmerodajneje osebe pripoznajo potrebo te proge. Ta proga bi izključila v Trstu s postajo sv. Andreja in bi bila ondi zvezana s črto herpeljsko istersko in z zdaj novo gradečo se črto čez zapadno Istro do Kanfanara. Prostor okoli sv. Andreja pa je še posebno prikladen za priredbo kolodvora in skladišča, kajti ondi je še velik plitvomorski teren, ki se mora zasuti in prirediti za lep prostor v železniške svrhe. K temu bode ondi zdaj še nova primerna luka, ki bode vrlo služila prometu z blagom in ljudmi ter bode v boljšem zavetju nego je sedanja tržaška luka, ki je izpostavljena po zimi siloviti burji, viharjem in mrazu, katere ugodnosti jako ovirajo na delu. Parniki in brodovi pa so radi tesnobe vedno v nevarnosti da ponesreče pri uhodu v pristanišče, ali da da po cele tedne ne dobe prostora, da bi mogli izkrcati blago. Kodi utegne teči nova železnica, se še prav ne ve, a najbrže jo izpeljejo mimo Opčin nad sv. Ivan in pod Lovce s predorom na Rocol, ondi zopet pod hrib sv. Jakoba in na obal pri sv. Andreju. Taka izpeljava proge bi se dotaknila tudi vseh tržaških večjih industrijskih podjetij n. pr. Lloydov arzenal, Stabilimento Tecnico (tehniški zavod), s čistilnico riža, z oljnatimi tovarnami, z livarno železa, rafinerijo petroleja in drugimi obrtnimi podjetji, ki leže mej Škednjem in Mar. Magd. zgornjo.

— **O naših krajevnih imenih** ima „Domovina“ lep članek, v katerem povdarja potrebo večje brige od naše strani, da se vzdržijo naša krajevna imena nepopačena. Glede tega pravi: „Čuvaji teh svetinj moramo biti sami, naša oblastva nam za to ne bodo skrbela, pač pa narobe. V Avstriji imamo sicer c. kr. zavod, ki skrbi za vzdrževanje javnih spomenikov, toda baš ta zavod pomaga kjer le more pačiti naša krajevna imena in priimke, ki so nas gotovo dragocenejši spomeniki, kakor pa kaka rimska ali gotiška plošča. Ako bere tujec n. pr. „Sehrschön aus Wresje“, dobi o naši pokrajini povsem drugačen pojem, kakor pa če bi čital „Sršen iz Brezja“. Napadnikov in oskrunjevalcev naših krajevnih imen in priimkov imamo toliko, da se je treba vsem slovenskim odločilnim krogom ter posameznikom pri vsaki priliki postaviti v bran. Prvo krivdo pri pačenju naših krajevnih imen ima geografičen zavod na Dunaju, kateri izdeluje specijalne zemljevide naših pokrajin z mogoče spakedranimi imeni. Taka imena so potem merodajna raznim uradom, ki od svojih podrejenih organov strogo zahtevajo rabiti le skovana namesto pristnih imen. Kdor je torej čital imenovane zemljevide, se mora zgroziti nad tolike nevednostjo ali pa hudomušnostjo Umestno bi bilo, da bi naš zastopnik v delegaciji opozoril vojno ministerstvo na to samovoljnost c. kr. geografičnega zavoda. V drugi vrsti pačijo naša krajevna imena zemljekjižnih mapah so često imena zemljeknjižni uradi s svojimi inženirji. V zemljeknjižnih mapah so često imena tako po nemški samovolji zasvedrana, da slovenski kmet niti svojega zemljišča ne more na njih najti. Glavna krivda pa zadene nas same, ki v uradni ali privatni rabi ne zapišemo vselej krajevnega imena v edino pravem, domačem pravopisu brez dodatka vtihotapljene tujke. Isto velja tudi glede slovenskih priimkov, katere razun raznovrstnih oblastnij, kaj radi pačijo občinski in šolski uradi, kjer nimajo v teh uradih svojih odločnih mož, kar velja posebno o obmejenih pokrajinah. Če pa bode vsak zavedni Slovenec v svoji domači občini strogo nadzoroval, da ostanejo vsi napisi, kažipoti, pečatniki in tvrdke v nepopačeni obliki, če se bode povsod podpisoval z nepopačenim imenom ter odločno odklanjal dopise, ki imajo njegovo ime in kraj v spakedrani nemščini, (in italjanščini! Op. ured.) dosegli bodemo že vendar enkrat, da ne bodo naše pokrajine nosile na zunaj lice prusaštva (in lahonstva! Op.) ured. In to ni nikakor malenkost, to smo dolžni svojemu narodu, ponosu in zgodovinski resnici“.

— **Oddaja priprav za streljanje proti toči**. Kranjski vinogradniki se opozarjajo, da kranjska kmetijska družba oddajala spomladi tudi priprave za streljanje proti toči, katere so dobivala od firme Greinitz-Neffen v Gradcu Deželni odbor je poslal pred kratkim deželnega potovalnega učitelja Gombača v St. Katharein na Gornjem Štajerskem, da si ogleda razne strelne priprave ter da prisostvuje tam vršečim se strelnim poskusom z raznimi topiči in nastavki. Potovalni učitelj se je prepričal, da se morejo vporabljati večje in boljše priprave od sedanjih, ako se hoče povsod z uspehom pregnati preteče oblake. Vsled tega se je deželni odbor obrnil do kmetijske družbe, da prevzame oddajo tacih priprav. Posamezniki ali občine, ki nameravajo omisliti si take strelne priprave, naj se obrnejo naravnost na kmetijsko družbo in to čim prej, da bo družba vegela, koliko naprav naj naroči.

— **Umrli** V Mengšu je umrl nadžupnik g. I. Zorec, jako priljubljen in zaslužen duhovnik. — V Trebnjem je na nagloma umrl ondotni nadučitelj gosp. Alojzij Jerše v starosti 58 let. — V Gradcu je umrl umirovljeni profesor ljubljanskega učiteljišča gosp. Jakob Praedica v starosti 64 let. N. v m. p.

— **Konja z vozom ukradena**. V Kočnem pri Sevnici na Štajarskem je te dni neki okoli 18 let stari fant ukradel kobilo in konja s kočijo vred in pobegnil na Kranjsko.

— **Pobegnil je** 20letni Franc Pristavec iz Radovljice z deklo Jožefo Flis.

— **Potres** so čutili 20. m. m. v Zagrebu. Sunek je bil lahek.

— **Meksiko**. Malokdaj se čuje kaj izvenrednega o tej ameriški državi katera je pa še vedno v slabem spominu pri nas v Avstriji — saj tragična zgodovina nesrečnega cesarja Maksimilijana še danes zaboli vsakogar v srce in želi, da bi bil rajši ostal on, blagi Maksimiljan, v naši Avstriji . . . . Zdaj se je pa zopet nekaj zgodilo — sicer malenkost — kar kliče v spomin daljno Meksiko V „beli hiši“ v Washington je bila nedavno izredna zabava. Na to zabavo je bil tudi povabljen meksikanski poslanik Manuel de Aspiroz. prišel pa je tudi avstrijski poslanik na ameriški vladi pl Hengelmüller z svojo soprogo. Meksikanski poslanik je hotel sprovesti gospo poslanico k obedu, toda Hengelmüllerica mu je dala „korbco“, z drugimi besedami: odklonila je njegovo roko, to pa iz popolnoma naravnega uzroka, ker je bil Aspiroz kot avditor v onem vojnem sodišču, ki je obsodilo Maksimilijana na smrt. Vsled tega svojega znaka je bil Aspiroz sploh zelo obsovražljena oseba v Washingtonu, ves diplomatski zbor se ga je takorekoč izogibal, in mu nasprotoval, kajti Aspiroz je poleg tega še neprijetna osebnost; zlasti pa ga je popolnoma preziral avstrijski poslanik. Ameriška vlada je sicer znala, da Aspiroz baš radi svojega sodelovanja na obsodbi cesarja Maksimilijana ne bode našel simpatij, vendar je sprejela poslaništvo tega s cesarsko krvjo omadeževanega človeka. Ta nastop utegne pa še celo dovesti do tega, da se avstrijski poslanik poslovi od Washingtona, ako Aspiroz prej ne odlazi od ondot.

— **Društvo Camilo Cavour**. V Milanu so osnovali društvo „Camilo Cavour“ ki ima strogo politične namene. Prvo njegovo dejanje je bilo, da je pozdravilo svoje somišljenike — v Trstu Camilo Cavour je kot državnik za zjedinjenje Italije več storil, nego Garibaldi in Mazzini In da se društvo v prvi vrsti spominja Trsta, je dokaz, na katero stran Lahi mislijo razširiti svoje meje. Naj bi italijanski rodoljubi porabili svoje moči doma kjer imajo za nekaj let dovolj dela, in naj ne vtikajo nosa v tuje stvari.

— **Šolski deček in — angleško poljedelsko ministerstvo**. Neki dečko v Northamptonu je slučajno čital nekje, da je urad za poljedelstvo pripravljen, poslati vsakemu, ki prosi za to, spise o postopanji o kugah mej živino in sicer poštnine prosto. Takoj nato je zaprosil dopošiljatev spisov ter prejel res čez kratko velik kuvert z ministerskim pečatom. Sila vesel je obvestil o tem svoje součence, ki seveda niso imeli nič bolj brzega učiniti, nego da so tudi prosili za dopošiljatev informativnih spisov glede postopanja o kugah mej živino. Stvar se je razširjala od šole do šole in kmalo je bil vsaki drugi učenec v posesti od vlade zapečatenega kuverta Ministerstvo je storilo vse mogoče, da zadosti znatno naraslemu povpraševanju, konečno pa je poslalo v Northampton svojega uradnika, da preišče kugo, ki se tamkaj tako rapidno razširja. No vladni uradnik se je do cela prepričal, da je domnevana „kuga“ jako — naivne naravi in v ministerstvu so se baje prav od srca smejali nad idejo šolskega dečaka, ki je veliko visokih uradnikov — tako dolgo vodila za nos.

— **Starka morilka**. V občini Szent Istvan v peštanskem komitatu je umorila 70 let stara žena Szkranicz svojega 80letnega moža, z lopato. Že delj časa je s starčkom slabo ravnala, v četrtek pa mu ni hotela dati kosila, zaradi česar sta se začela kregati; posledica tega je bila, da je žena prijela lopato ter udarila ž njo svojega moža, tako da je mrtev obležal.

— **Učenec z revolverjem**. V Spletu je neki realec IV. letnika, ki je dobil v nravnosti slab red, napadel z revolverjem v konferenčni sobi profesorja Nardellija ter ga zadel v lice. Profesor Cindro, ki je bil slučajno tudi prisoten, je zgrabil dečka ter mu po hudem boju izvil revolver iz roke.

— **London** šteje po zadnji statistiki 6.500.000 prebivalcev Na leto se število prebivalcev pomnožuje za 80 000 duš. Vsake tri minute se rodi v Londonu jeden otrok in vsakih pet minut umrje en človek. Židov je v Londonu več nego v Palestini. Piva pa spijejo v Londonu na leto 500,000.000 litrov. To je pač velikansko mesto.

— **Zgodovinska hiša**. V Parizu se je osnoval odbor, da kupi hišo v Mansurahu, kjer je bil kralj francoski sv. Ludovik l. 1249 zaprt Hišo hočejo popraviti in prirediti muzej za starine iz križarskih vojsk.

— **Čudna pozabljivost**. Neki misterijozen slučaj zbuja v Londonu veliko pozornost Mladi dijak iz Cambridge, M. Robert Gwynn, ki študira v Londonu izginil je na čuden način v kratkem času že v drugič Pred nekaj časom je izginil prvič in 16 dni ni bilo o njem nikake vesti in le slučajno se je zgubljeni zopet vrnil na svoje pravo stanovanje. Nekega dne je namreč v neki kavarni blizu Londona sedel mlad mož ter mirno čital časnike. Kar naenkrat pa je skočil po koncu z vsklikom: „Hola, to sem jaz!“ Bil je to pogrešani dijak M Gwynn, ki je nekoč, stoje na cesti, docela zgubil zmožnost za zavedanje samega sebe, ter se nastanil v nekem hotelu blizu Londona, kjer se je pa sicer vedel čisto normalno. Ko je v časopisu čital naznanilo o svojem izginjenju, povroil se mu je spomin na njegov lastni jaz Takoj se je vrnil na svoje stanovanje v London in tedaj se je njegova pozabljivost, oziroma zgubitev spomina pripisovala prenapetemu učenju in obolenju za influenco. Mr Gwynn je po kratkem odmoru nadaljeval svoje študije, a dne 18. januvarja je zopet izginil brez sledu in od tedaj ni nikake vesti o njem. Ponavljanje čudnega slučaja vsekako kaže, da gre tu za posebno psihopatično razpoloženje

— **Oskrunitev mrtveca vsled lenobe**. Nečuven dogodek se je pripetil v gorenje bavarskem mestecu Laufenu. Ondotni grobar je izkopal namreč za neko mrtvo žensko prekratek grob. Ko je prišel mrtvaški sprevod, rakve niso mogli spraviti v jamo Vzlic temu pa je duhovnik mrtveca in grob blagoslovil, grobar pa bi ga razširil. Toda ko so se ljudje razšli, si je hotel leni grobar pomagati drugače. Odprl je rakev ter hotel spraviti žensko s tem v grob da je ji poskušal skrčiti noge Ker pa tega ni mogel, je vzel lopato in ženski odsekal glavo Tako je bil grob dovelj dolg in ni ga bilo treba nič podaljšati. Toda državno pravdništvo je za ta čin izvedelo, grobar je bil odpuščen iz službe in doveden v zapor.

Kuverte s firmo

priporoča

J. Blaznik-ova tiskarna v Ljubljani.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 28. februvarja 1900. Pšenica 8 kron 60 vin., rž 7 kron 20 vin., ječmen 6 kron 80 vin., oves 6 kron 20 vin., ajda 8 kron 20 vin., proso 7 kron — vin., turšica 6 kron — vin. Cene veljajo za 50 kilogramov. Leča 24 kron — vin., grah 20 kron — vin., fižol 20 kron — vin. Cene veljajo za 100 kilogramov.

Loterijske srečke

V Lincu dne 24. februvarja t. l.: 69, 57, 50, 24, 71.
V Trstu dne 24. februvarja t. l.: 77, 27, 31, 66, 8.
V Pragi dne 28. februvarja t. l.: 78, 35, 20, 22, 52.

Št. 6635.

Razglas.

V smislu deželnega zakona z dne 17. junija 1870., št. 21. dež. zak., o varstvu zemljiških pridelkov proti škodi gosenic, hroščev in drugih škodljivih mrčesov naročam vsem posestnikom, uživalcem in najemnikom zemljišč v ozemlji mestne občine ljubljanske, da jim je

do 15. aprila letos

svoje sadno in lepšalno drevje, grmovje, seči, lesene vrtne plotove in hišne stene na vrtih, na polji in na travnikih očistiti zapredenih gosenic, mrčesnih jajcev in zapredkov (ličin) in sežgati ali kakor si bodi pokončati nabrana gosenčna gnjezda in jajca.

Prav tako je gosenice, ako se spomladi pokažejo na drevji, grmovji in rastlinji, kakor tudi zapredke pokončati **kakor hitro mogoče** a najdalje **do 15. maja letos.**

Kadar so drevesa, ki so jih napadle gosenice, posekajo, ali kadar se veje, ki so jih napadle gosenice, odsekajo, tedaj se taka drevesa oziroma take veje ne smejo pustiti v tem stanu ležati, ampak morajo se ali gosenice obrati od njih ali pa drevesa ali veje precej sežgati.

Dalje morajo gori imenovane osebe hrošče, dokler letajo, od svojega sadnega in lepšalnega drevja, lepšalnih grmov in drevorednih dreves, potem od drevja ob gozdnih robéh v istih primerljajih, kjer je tega treba zaradi bližine, vsak dan zlasti v zaranih urah otresati in pokončevati ali obrati kmetijstvu na korist.

Na polji se morajo črvi (podjedi, ogrci), pri oranji ali kopanji zemlje precej za plugom, motiko ali lopato pobirati ali koj pokončati.

Če se bode kdo obotavljal gori navedana opravila izvršiti do določenega časa, jih bode mestna občina dala izvršiti na njegove stroške, vrhu tega pa se mu bode naložila na korist občinske blagajnice globo od 2 do 20 kron, in če bi se to ponovilo do 40 kron; kdor bi ne mogel plačati globe, bode kaznovan z zaporom od 12 ur do 4 dni.

V Ljubljani dne 21. februvarja 1900.

Razpošiljava sukna samo zasebnikom.

En odrezek 3·10 *m* dolg zadostno za 1 moško obleko stane samo

gld.	2·80	iz dobre	pristne ovčje volne
»	3·80	» »	
»	4·80	» »	
»	7·50	» fine	
»	8·70	» »	
»	0·50	» finejše	
»	2·40	» angleške	
»	3·95	» grebenčeste	

En odrezek za črno salonsko obleko fl. 10·—

Blago za vrhnje sukne od 3 gld. 25 kr. meter in višje; loden v mičnih barvah odrezek 6 gld. — odrezek 9 gld. 95 kr. — peruvien in dosking, blago za državne in železniške uradnike in sodnijske talarje, najfinejše grebenčasto in ševejot blago, kakor blago za finančne in žandarmerijske uniforme itd., razpošilja po tovarniških cenah kot reelno in solidno dobro znana

sukno-tovarniška zaloga

Kiesel-Amhof v Brnu.

Vzorce pošlje zastonj in poštnine prosto. Pošiljatve po vzorcih Pozor! P. n. občinstvo se opozori, da se blago veliko ceneje dobi, ako se **naravnost** od nas naroči, kakor pa pri kupcih. Tvrdka **Kiesel-Amhof v Brnu** razpošilja vsako blago po **pravih tovarniških cenah** brez prebitka katerega rabata. (4)

Važno za kmetijstvo!

Doktor Trnkoczy-a redilna in hranilna štupa za

prašiče.

Varstvena znamka.

Redilni in krmilni prašek. Varstveno in dietetično sredstvo za prašiče. Za notranjo rabo, služi tvorbi mesa in tolšče. Jako blagodejno vpliva na prebavne organe. Zahvalna in priporočilna pisma itd. od mnogih poljedelcev potrjujejo dobroto tega sredstva, katero bi ne smelo manjkati pri nobeni kmetiji. Zavojček 50 v, pet zavojčkov **samo** 2 K.

Spričevala.

Gospod pl. Trnkóczy v Ljubljani!
Najlepša hvala za redilni prašek, isti je dobro služil.
Vaš hvaležni
Josip Žnidaršič.
Gradiškuta (Primorje), dné 12. junija 1896.

Lekarna Trnkóczy v Ljubljani!
Hvala Vam, da ste mi tako brzo poslali prašek za prašiče, ki je imel dober uspeh. Pošljite mi še 5 zamotkov redilnega praška in steklenico tinkture za kurja očesa.
Teršič-Vransko (Štajersko), dné 10. januvarija 1897.
S spoštovanjem
Ivan Pikl.

Pozor kmetovalci! Po razpisu visoke deželne vlade se sme ta prašek v vseh prodajalnah prodajati, toraj ga tudi zahtevajte na deželi **pri Vaših trgovcih** itd. Če ga pri Vas ne dobite, potem pišite pod naslovom:

Lekarna Trnkóczy v Ljubljani

z dopisnico za 5 vinarjev in ga dobite takoj po pošti.

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.